

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจด้านธนาคารพาณิชย์ มีการปรับตัวแข่งขันกันตลอดเวลาและนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพยายามรักษารฐานลูกค้าของตนเองไว้ อีกทั้งจะต้องพยายามแย่งชิงลูกค้าจากธนาคารอื่นให้มาใช้บริการที่สาขาคณ จะเห็นว่าปัจจุบันรูปแบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์มีหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับลูกค้าทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินฝาก ด้านสินเชื่อ ด้านต่างประเทศ และด้านการให้บริการอื่น ๆ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดขอบเขตเอาไว้

ในระบบสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ นั้น มีบริการด้านสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์พร้อมจะให้บริการแก่ลูกค้าหลายด้าน อาทิเช่น

- เงินกู้ระยะยาว (loan) เพื่อซื้อบ้าน ที่ดิน รถยนต์ อาคาร โรงเรือนต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเป็นส่วนใหญ่

- เบิกเงินเกินบัญชี (overdraft) เพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการค้า

- สินเชื่อเพื่อการนำเข้าและส่งออก (packing credit)

- หนังสือค้ำประกัน (letter of guarantee) เช่น ค้ำประกันการทำงาน ค้ำประกันสัญญา

ค้ำประกันการว่าจ้าง

- คำสัญญาใช้เงิน (promissory note: P/N)

- การรับซื้อลดเช็ค (clean bill discount : C.B.D)

- การอาวัล (aval) คำเงินชนิดต่าง ๆ

จะเห็นว่าสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีมากมายหลายชนิด เกณฑ์การพิจารณาอนุมัติสินเชื่อแต่ละประเภทก็แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้เงิน รายได้ของผู้ขอสินเชื่อ ประวัติส่วนบุคคล ราคาประเมินของหลักทรัพย์ ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมทั่วไปทางเศรษฐกิจ

ด้วยวัตถุประสงค์ของการใช้สินเชื่อที่แตกต่างกัน สินเชื่อแต่ละประเภทจึงมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันด้วย พอที่จะสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 1.1

¹ ประสาน จันทร์ารกุล ,การจัดสินเชื่อสำหรับธุรกิจแต่ละประเภท,เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรเจ้าหน้าที่อำนวยการสินเชื่อ,ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)2538

ตารางที่ 1.1 ข้อดีข้อเสียของสินเชื่อประเภทต่าง ๆ

ประเภท สินเชื่อ	ข้อดี		ข้อเสีย	
	ด้านลูกหนี้	ด้านธนาคาร	ด้านลูกหนี้	ด้านธนาคาร
เบิกเงินเกินบัญชี	ใช้หมุนเวียนสะดวก	ดอกเบี้ยทบต้น (รายได้)	ดอกเบี้ยทบต้น ความเสี่ยงใช้เช็ค	ควบคุมการใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ ยาก
เงินกู้ (แบบมี กำหนดระยะเวลา ใช้คืน)	ดอกเบี้ยไม่ทบต้น	ควบคุมติดตามง่าย และง่ายต่อการ พิจารณาอนุมัติ	ขอใช้เงินส่วนที่ผ่อน คืนแล้วไม่ได้	มีโอกาสเสียหายง่าย
ตัวสัญญาใช้เงิน	ค่าธรรมเนียมต่ำ	ได้รับค่าธรรมเนียม รับทันทีที่มีการออก ตัว	ธนาคารจำกัดด้าน ระยะเวลาการใช้	อนุมัติยาก/พิจารณา สินเชื่อตามฤดูกาล
หนังสือค้ำประกัน	ค่าธรรมเนียมต่ำ	ได้รับค่าธรรมเนียม รับทันที	เป็นภาระผูกพัน ระยะยาว	อัตราค่าธรรมเนียม รับต่ำ
อ่าวัด	ได้รับความเชื่อถือ สูง	ได้รับค่าธรรมเนียม รับทันที	ธนาคารอนุมัติยาก	อัตราค่าธรรมเนียม รับต่ำ

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) วารสารการเงินของเรา ฉบับที่ 152 กันยายน 2540

ในสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีเป็นสินเชื่อที่อนุมัติให้กับลูกค้าเพื่อนำไปหมุนเวียนในกิจการ โดยสามารถใช้เช็คในการเบิกจ่ายเงินชำระค่าสินค้าและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้ ธนาคารจะตั้งวงเงินสินเชื่อให้กับลูกค้าภายในวงเงินที่ธนาคารอนุมัติให้ ทำให้ลูกค้าได้รับความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ แต่ก็มีข้อเสียในแง่ของดอกเบี้ยที่ธนาคารจะคิดทบต้นและความเสี่ยงในการใช้เช็ค หากเช็คที่สั่งจ่ายไม่สามารถจ่ายเงิน ธนาคารก็จะคืนเช็คฉบับนั้นให้กับผู้ทรงเช็ค ในกรณีนี้หากเป็นเช็คที่จ่ายชำระค่าสินค้า ค่าจ้าง ผู้จ่ายเช็คจะมีความผิดตามกฎหมายเป็นความผิดทางอาญา ในด้านธนาคารจะได้รับประโยชน์ในแง่ของดอกเบี้ยรับ แต่มีข้อเสียในด้านการควบคุมการใช้ของลูกค้าทำได้ยาก ผิดกับเงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลาใช้คืนที่สามารถควบคุมการใช้วงเงินได้ง่ายกว่า การผ่อนชำระหนี้จะมีกำหนดจำนวนเงินการผ่อนชำระที่แน่นอนเป็นงวด ๆ ในอัตรางวดละเท่า ๆ กัน และการพิจารณาสินเชื่อให้กับลูกหนี้ก็ทำได้ง่ายกว่าหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ก็ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน โดยส่วนมากจะเน้นที่ความสามารถในการผ่อนชำระเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ คือจำนวนเงินผ่อนชำระ จะคิดเป็นร้อยละ 40 ของรายได้ทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ 60 จะเป็นเงินที่ไว้ใช้จ่ายในครัวเรือน แต่ในกรณีสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีนั้นจะมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งในเรื่องของการวิเคราะห์วัตถุประสงค์

ประสงค์ในการกู้ยืม ระยะเวลาที่ใช้สินเชื่อ หลักเกณฑ์การวิเคราะห์คำขอสินเชื่อของลูกค้าจะต้องมีการพิจารณาฐานะของกิจการ ผลการดำเนินงานทั้งในปัจจุบันและอดีตย้อนหลัง 3 ปี มีการประมาณกระแสหมุนเวียนของเงินสด(cash flow) เพื่อดูกระแสเงินทุนที่ไหลเข้าออกของกิจการ นอกจากนี้ยังต้องมีการวิเคราะห์เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน(working capital) มีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการในรูปของอัตราส่วน(ratio) เช่น การวิเคราะห์สภาพคล่องของกิจการด้วยอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน(current ratio) การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการดำเนินงาน(profit margin on sale) การวิเคราะห์หนี้สินของกิจการ(debt to equity) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการขาย(inventory turn over) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารหนี้(account receivable turn over)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า การพิจารณาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีให้กับลูกค้าจะมีขั้นตอนและกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ยู่งยากกว่าสินเชื่อเงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลาใช้คืน ในกรณีเมื่อสินเชื่อที่อนุมัติไปแล้วมีปัญหาหนี้สินสินเชื่อเงินกู้แบบมีกำหนดระยะเวลาใช้คืน ปัญหาส่วนใหญ่ลูกค้าที่มีรายได้ไม่พอชำระหนี้ มีการก่อหนี้สินภายนอกเพิ่มเช่น เมื่อลูกค้ากู้เงินจากธนาคารไปซื้อบ้านพร้อมที่ดินแล้ว ต่อมาภายหลังต้องการซื้อรถยนต์เพิ่มก็จะมาขอเงินจากธนาคารเพิ่มอีก ซึ่งหากสัดส่วนรายได้ต่อจำนวนเงินที่ผ่อนชำระไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมทางธนาคารก็จะปฏิเสธคำขอลูกค้าไป ลูกค้าก็จะหันไปกู้เงินจากบริษัทไฟแนนซ์ทำให้ลูกค้ามีภาระการผ่อนชำระหนี้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งในขณะที่รายได้ไม่เพิ่มขึ้น ในกรณีที่เหตุการณ์ปกติลูกค้าก็ยังพอชำระหนี้ต่อไปได้ แต่ถ้าหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่น เกิดเจ็บป่วยต้องใช้เงินรักษาตัว หรือเกิดอุบัติเหตุจะทำให้ลูกค้าไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ได้ทัน เนื่องจากรายได้ของลูกค้านี้เป็นรายได้ประจำไม่มีรายได้เสริม การหาเงินของลูกค้าก็คือหยิบยืมจากบุคคลภายนอกทำให้ลูกค้าต้องมีการระดมเงินเพิ่มขึ้นมาอีก สุดท้ายเมื่อมีภาระการผ่อนชำระหลายทาง การชำระหนี้ก็จะเริ่มมีปัญหาและกลายเป็นลูกค้ามีปัญหาในที่สุด

ในสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีเมื่อลูกค้าได้รับอนุมัติวงเงินแล้ว ธนาคารไม่สามารถติดตามได้ว่าลูกค้านำเงินไปใช้ในการเพิ่มสินค้าคงเหลือ(stock) เพิ่มลูกหนี้ ถดถอยลดเจ้าหนี้การค้าหรือเพิ่มงบส่งเสริมการขายหรือไม่ เพราะเมื่อลูกค้าต้องการใช้เงินก็สามารถสั่งจ่ายเช็คได้ทันที จากสาเหตุต่างๆ เหล่านี้หากผู้ประกอบการไม่มีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์มากพอจะทำให้กิจการที่ดำเนินอยู่มีปัญหาได้ เช่น เพิ่มยอดสินค้าคงเหลือ(stock) มากไป ทำให้เงินทุนนั้นกลายเป็นต้นทุนจม รายได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทำให้กำไรลดลง การเพิ่มลูกหนี้มากไปเมื่อมีปัญหาเรียกเก็บหนี้ไม่ได้กิจการก็จะขาดสภาพคล่อง ส่งผลให้ปริมาณเช็คคืนที่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ของกิจการเพิ่มขึ้น หรือการเพิ่มงบส่งเสริมการขายแล้วยอดขายไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็จะทำให้รายได้ของกิจการลดลงได้

ตารางที่ 1.2 ปริมาณวงเงินและหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี² ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว ระหว่างเดือน มกราคม 2539 - กุมภาพันธ์ 2540

หน่วย : ล้านบาท

เดือน/ปี	จำนวนบัญชี (ราย)	วงเงินเบิกเกินบัญชี	ภาระหนี้เบิกเกินบัญชี	ส่วนเกินของวงเงินเบิกเกินบัญชี	ดอกเบี้ยรับจากภาระหนี้เบิกเกินบัญชี
มค. 39	13	8.255	8.562	0.307	0.113
กพ.39	32	43.710	44.591	0.881	0.486
มีค. 39	28	24.730	25.781	1.051	0.295
เมย. 39	26	47.110	48.421	1.311	0.579
พค. 39	23	45.784	46.954	1.170	0.542
มิย. 39	20	15.030	15.660	0.630	0.185
กค. 39	32	51.750	53.445	1.695	0.664
สค. 39	29	26.200	27.287	1.087	0.300
กย. 39	33	49.080	50.378	1.298	0.582
ตค. 39	28	39.234	40.495	1.261	0.466
พย. 39	30	51.281	51.411	1.130	0.548
ธค. 39	34	38.970	39.940	0.964	0.462
มค. 40	40	45.220	47.120	1.896	0.551
กพ. 40	48	48.134	50.866	2.732	0.508

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

จากตารางที่ 1.2 พบว่า ส่วนเกินของวงเงินเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว ตั้งแต่เดือนมกราคม 2539 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2540 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจาก 0.307 ล้านบาทในเดือนมกราคม 2539 เป็น 2.732 ล้านบาท ในเดือนกุมภาพันธ์ 2540 และจากตารางที่ 1.3 พบว่า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว มีหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ณ เดือนธันวาคม 2540 จำนวน 2.66 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.77 ของหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีทั้งหมด ซึ่งจัดว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงเมื่อพิจารณาว่า สาขาภาคสวนแก้ว เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี 2536 ในขณะที่สาขาศรีนครพิงค์เปิดดำเนินการมาได้ประมาณ 30 ปี

²ธนาคารกรุงเทพ, รายงานส่วนเกินวงเงิน โอ/ดี (เชียงใหม่ : สาขาภาคสวนแก้วเชียงใหม่, มกราคม 2539 – กุมภาพันธ์ 2540)

แล้วมีหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ณ เดือนธันวาคม 2540 จำนวน 11.68 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 3.06 ของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา เทียบกับสาขาเมืองสมุทรที่เปิดดำเนินการเมื่อปี 2539 มีหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ณ เดือนธันวาคม 2540 เป็นเงิน 1.78 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 1.55 ของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา ในขณะที่หนี้มีปัญหา สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี และเดือนธันวาคม 2540 ของสาขาประจวบคีรีขันธ์ สาขาถนนช้างคลาน สาขาถนนท่าแพ และสาขา ถนนสุเทพ กลับลดลงเมื่อเทียบกับเดือนมกราคม 2539

ตารางที่ 1.3 ยอดสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาใน เขตภาคเหนือ ในปี 2540

หน่วย : ล้านบาท

สาขา	สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา							
	มกราคม 39		มิถุนายน 39		ธันวาคม 39		ธันวาคม 2540	
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ
ประจวบคีรีขันธ์	48,127	5.83	23,761	3.25	24,325	3.47	28,776	4.41
ประจวบคีรีขันธ์ใหม่	29,535	7.46	36,592	10.12	20,666	6.26	22,411	8.14
ถนนช้างคลาน	27,335	3.81	20,629	4.89	10,871	2.73	28,014	4.78
ศรีนครพิงค์	11,843	2.84	10,423	2.50	9,047	2.05	11,688	3.06
ท่าแพ	25,978	4.19	18,983	3.71	12,488	2.36	19,004	4.18
สันป่าข่อย	32,893	4.36	41,187	5.31	31,240	4.47	34,241	5.61
ถนนสุเทพ	38,360	5.75	37,362	5.51	24,179	3.33	29,171	4.32
ภาคสวนแก้ว	321	0.43	587	0.75	427	0.51	2,662	2.77
เมืองสมุทร	541	0.85	195	0.21	1,219	0.90	1,784	1.55
รวมเขต 1	214,993	3.08	189,719	4.66	134,462	3.32	177,751	4.48

ตารางที่ 1.3 (ต่อ) ยอดสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหาของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขา
ในเขตภาคเหนือ ในปี 2540

หน่วย : ล้านบาท

สาขา	สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา							
	มกราคม 39		มิถุนายน 39		ธันวาคม 39		ธันวาคม 2540	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ลำพูน	31,035	7.73	33,006	8.12	25,426	6.15	28,117	7.06
สันกำแพง	1,521	0.78	2,360	1.09	1,764	0.70	2,004	1.11
แม่ริม	4,622	4.97	3,190	3.76	1,308	1.25	2,786	2.78
สันป่าตอง	4,296	2.36	7,701	4.04	4,376	2.94	5,720	3.01
ฝาง	18,429	7.01	11,100	6.10	1,968	1.11	4,668	2.99
แม่ฮ่องสอน	6,757	7.58	9,689	9.55	7,048	7.56	8,112	8.66
จอมทอง	7,262	6.41	3,990	3.11	3,659	2.68	4,041	3.44
ตลาดแม่มาลัย	3,346	6.16	3,503	5.73	2,447	3.54	3,041	4.46
หางดง	748	0.66	423	0.37	369	0.35	751	0.78
คอกะเสี	142	0.19	475	0.67	433	0.56	1,007	0.98
ฮอด	2,956	10.80	5,969	18.08	2,398	7.63	3,021	8.02
แม่อาว	793	2.88	24	0.07	58	0.14	60	0.16
สารภี	1,629	4.49	184	1.00	892	2.09	1,002	3.01
บ่อสร้าง	36	0.39	0	0.00	36	0.35	48	0.23
บ้านธิ	324	5.69	40	0.24	2	0.01	-	-
รวมเขต 2	83,896	7.11	84,632	4.95	52,184	2.98	64,378	3.04

ตารางที่ 1.3 (ต่อ) ยอดสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหาของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขา
ในเขตภาคเหนือ ในปี 2540

หน่วย : ล้านบาท

สาขา	สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหา							
	มกราคม 39		มิถุนายน 39		ธันวาคม 39		ธันวาคม 40	
	จำนวน	ร้อยละ*	จำนวน	ร้อยละ*	จำนวน	ร้อยละ*	จำนวน	ร้อยละ*
เชียงใหม่	11,646	2.32	12,212	2.53	12,527	2.58	14,184	3.68
พะเยา	13,440	4.18	15,866	4.17	16,364	3.30	18,074	4.02
แม่สาย	6,599	2.47	8,033	2.63	8,615	2.58	9,074	3.01
พาน	4,973	2.23	4,477	2.04	4,313	2.31	4,768	2.88
แม่จัน	6,196	2.96	4,630	2.47	2,478	1.35	3,967	2.12
เชียงคำ	557	1.40	1,419	2.12	1,024	1.14	1,461	1.81
แม่สรวย	1,133	2.65	890	1.85	899	1.67	1,299	2.74
แม่ใจ	95	0.57	296	1.56	249	1.23	1,028	2.70
เชียงม่วน	1,966	10.51	1,347	7.04	637	3.35	1,011	3.66
รวมเขต 3	48,895	2.76	49,170	2.78	47,106	2.43	54,871	3.04
รวมภาค	347,784	4.23	323,521	4.29	233,752	3.02	297,000	4.11

ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

หมายเหตุ * ร้อยละของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีรวมทั้งหมดของแต่ละสาขา

ตารางที่ 1.4 สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่ถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ของ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
(มหาชน) ในเขตภาคเหนือ ในปี 2539

	จำนวนเงินฟ้องร้อง (บาท)	ร้อยละ*
มกราคม 39	1,712,655	5.54
มิถุนายน 39	1,993,073	7.44
ธันวาคม 39	2,809,108	10.39

หมายเหตุ* ร้อยละของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีรวมทั้งหมดในเขตภาคเหนือ

จากตารางที่ 1.4 พบว่า ลูกค้าสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่ถูกดำเนินคดีทางกฎหมายของ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) ในเขตภาคเหนือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 5.54

ของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีทั้งหมด ในเดือนมกราคม 2539 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.44 ของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีทั้งหมด ในเดือนมิถุนายน 2539 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.39 ของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีทั้งหมด ในเดือนธันวาคม 2539 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.5 ปริมาณหนี้ที่มีปัญหาของประเทศไทย ตั้งแต่ มิถุนายน 2534 – ธันวาคม 2540

หน่วย : ล้านบาท

เดือน ปี	ธนาคารพาณิชย์			บริษัทเงิน ทุน	รวม
	ธนาคารไทย	ธนาคารต่างประเทศ	รวม		
มิถุนายน 2534	127,075	n.a	n.a	n.a	n.a
ธันวาคม 2534	142,233	n.a	n.a	n.a	n.a
มิถุนายน 2535	155,146	n.a	n.a	n.a	n.a
ธันวาคม 2535	172,319	n.a	n.a	n.a	n.a
มิถุนายน 2536	212,543	n.a	n.a	n.a	n.a
ธันวาคม 2536	216,281	n.a	n.a	n.a	n.a
มิถุนายน 2537	222,656	n.a	n.a	n.a	n.a
ธันวาคม 2537	245,327	n.a	n.a	n.a	n.a
มิถุนายน 2538	264,849	n.a	n.a	n.a	n.a
ธันวาคม 2538	275,634	n.a	n.a	n.a	n.a
มิถุนายน 2539	315,528	2,256	317,784	n.a	n.a
ธันวาคม 2539	409,570	4,304	413,873	n.a	n.a
มิถุนายน 2540	717,519	3,748	721,267	105,552	826,819
กันยายน 2540	865,534	6,881	872,415	131,333	1,003,748
ธันวาคม 2540	1,170,925	22,909	1,193,834	177,735	1,371,569

ที่มา : สำนักวิจัยธนาคารแห่งประเทศไทย ปี 2534-2540

ข้อมูลในตารางที่ 1.5 ซึ่งให้เห็นว่าปริมาณหนี้ที่มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ของระบบธนาคารในประเทศไทยทั้งระบบ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2534 มีจำนวนหนี้ที่มีปัญหา(NPL) มูลค่า 127,075 ล้านบาท จนถึงเดือนธันวาคม 2540 มีจำนวนหนี้ที่มีปัญหา(NPL) เพิ่มสูงขึ้นเป็นมูลค่า 1,170,925 ล้านบาท โดยเฉพาะในช่วงปลายปี 2539 เป็นต้นมา ที่เศรษฐกิจของประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะถดถอยจนกระทั่งต้องมีการประกาศลอยตัวค่าเงินบาท เมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม 2540 จากผลของการประกาศลอยตัวค่าเงินบาทครั้งนี้ได้

ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อภาคเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาคการเงิน ภาคการผลิต หรือภาคการเกษตร โดยเฉพาะภาคการเงิน มีสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการหลายแห่ง อันเนื่องมาจากฐานะเงินทุนของกิจการเหล่านี้คงเหลือไม่เพียงพอที่จะเปิดดำเนินการต่อไปได้ สาเหตุหลักก็มาจากหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ที่มีปริมาณสูงนั่นเอง เมื่อนี้ที่มีอยู่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ฐานะกิจการก็ประสบปัญหาขาดเงินทุนในการดำเนินงาน จนกระทั่งต้องปิดกิจการในที่สุด จากตารางที่ 1.5 จะเห็นว่าปริมาณหนี้มีปัญหา(NPL) ในเดือนธันวาคม 2539 มีมูลค่า 409,570 ล้านบาท แต่ในเดือนมิถุนายน 2540 ปริมาณหนี้มีปัญหา(NPL) เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 717,519 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 307,949 ล้านบาท เพียงในช่วงระยะเวลา 6 เดือนเท่านั้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีเป็นสินเชื่อที่อนุมัติให้กับลูกค้าของธนาคาร เพื่อนำไปใช้หมุนเวียนในกิจการค้า การพิจารณาอนุมัติวงเงินให้ลูกค้ามีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน เมื่ออนุมัติสินเชื่อไปแล้วการติดตามควบคุมการใช้สินเชื่อของลูกค้าทำได้ยาก จากตารางที่ 1.2 และตารางที่ 1.3 พบว่า หนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของสาขาภาคสวนแก้ว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับสาขาที่เปิดดำเนินการมานานอย่างสาขาศรีนครพิงค์ หรือสาขาที่เปิดดำเนินการในระยะเวลาใกล้เคียงกันอย่างสาขาเมืองสมุทรนั้นหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีมีแนวโน้มลดลง ดังนั้นในการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้หนี้มีปัญหาของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีใน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)สาขาภาคสวนแก้ว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งปัจจัยที่เกิดจากทางด้านตัวลูกหนี้และปัจจัยที่อาจเกิดจากความบกพร่องทางด้านธนาคาร จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษา นอกจากการศึกษานี้ยังให้ความสนใจอีกว่าหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น มีปัจจัยหรือตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจด้านใดบ้าง ที่พอจะนำมาอธิบายการเพิ่มขึ้นของหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL)นี้ ในขณะที่เดียวกันตัวแปรหรือปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นของหนี้ปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำการศึกษหาปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี โดยจะทำการศึกษาทั้ง ปัจจัยทางด้านลูกหนี้ ปัจจัยทางด้านธนาคาร และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ว่าปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่อย่างไร และทิศทางของ

ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งผลของความสัมพันธ์นั้นจะมีผลต่อหนี้มีปัญหาของสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีหรือไม่ ดังนั้นวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านลูกหนี้ที่มีผลกระทบต่อหนี้เสียในสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้จากการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของลูกหนี้ ปริมาณหนี้สินรวม ปริมาณเช็คคืน ประเภทของกิจการ วัตถุประสงค์การใช้เงิน สถานภาพการสมรส ลักษณะของกิจการ การวิเคราะห์หลักประกันของธนาคาร การอนุมัติสินเชื่อให้กับลูกหนี้และการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ ว่ามีผลกระทบต่อหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีอย่างไร

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านธนาคาร ที่มีผลกระทบต่อปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์หลักประกันของลูกหนี้ที่นำมาเป็นหลักประกันการขอสินเชื่อกับธนาคาร การวิเคราะห์ความสามารถของตัวลูกหนี้ การกำหนดวงเงินสินเชื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของตัวลูกหนี้และกิจการที่ลูกหนี้ดำเนินอยู่ ว่ากระทบต่อหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีอย่างไร

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มูลค่าการส่งออกและนำเข้า อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ ปริมาณสินเชื่อทั้งระบบรวม ว่าปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีปัจจัยใดบ้างสามารถนำมาอธิบายและพยากรณ์หนี้มีปัญหาที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ได้บ้าง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านตัวลูกหนี้และด้านธนาคารที่มีผลทำให้เกิดหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี

1.3.2 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ ปริมาณสินเชื่อทั้งระบบรวม กับการเกิดหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ที่จะใช้ตัวแปรเหล่านี้เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์หนี้มีปัญหาในอนาคตต่อไป ได้

1.3.3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและภาคเอกชนนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อไม่ให้เกิดหนี้มีปัญหาเพิ่ม

1.4 ขอบเขตการศึกษาและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้จะจำกัดการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้มีปัญหาลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีโดยทำการศึกษาลูกหนี้ลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2536 ถึงปี พ.ศ.2540 ส่วนการศึกษาด้านเศรษฐกิจได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาโดยใช้ข้อมูลเศรษฐกิจรายเดือนของประเทศ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาศึกษาได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ อัตราเงินเฟ้อ มูลค่าการส่งออกและนำเข้า(ผ่านด่านศุลกากร) อัตราการว่างงานของประเทศและปริมาณลินเชื่อรวมทั้งระบบ ส่วนข้อมูลด้านธนาคารจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแฟ้มประวัติรายตัวลูกหนี้ลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว ที่มีอยู่จนถึงปี พ.ศ. 2540

1.4.2 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ส่วนคือ

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ข้อมูลส่วนนี้ได้ทำการออกแบบสอบถามแจ้งไปตามกลุ่มลูกหนี้เบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้มีปัญหาลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ทั้งทางด้านตัวลูกหนี้ ด้านธนาคาร โดยแบ่งกลุ่มที่สำรวจออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ ข้อมูลด้านตัวลูกหนี้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากจำนวนลูกหนี้ลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี จากตัวอย่างลูกหนี้ลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวแทนของประชากรด้านตัวลูกหนี้ จำนวน 286 ราย ข้อมูลด้านธนาคารจะใช้ข้อมูลจากแฟ้มลูกหนี้ลินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี รายตัวมาใช้ในการวิจัย โดยตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย การอนุมัติลินเชื่อผิดประเภทให้ลูกหนี้ วิเคราะห์ความสามารถลูกหนี้ไม่ละเอียดพอ วิเคราะห์หลักประกันไม่ละเอียดพอ

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) และธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคเหนือ โดยในการการศึกษาด้านเศรษฐกิจได้กำหนดข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษาดังนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศรายเดือน อัตราเงินเฟ้อ มูลค่าการส่งออกรายเดือน มูลค่าการนำเข้ารายเดือน อัตราการว่างงานรายเดือนและปริมาณลินเชื่อทั้งระบบรวม ในช่วงเดือนมกราคม 2536 ถึง เดือนธันวาคม 2540

1.5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ได้โดยการสำรวจและการเก็บรวบรวมจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว เชียงใหม่ นำมาโดยในการเลือกตัวอย่าง จะทำการเลือกตัวอย่างแบบเชิงการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยอาศัยการเลือกตัวอย่างบัญชีสินเชื่อกู้ยืมของธนาคาร แยกเป็นตัวอย่างจากลูกหนี้ที่ไม่เป็นหนี้มีปัญหาสินเชื่อบริการเงินเกินบัญชี จำนวน 143 ราย และลูกหนี้ที่มีปัญหาการใช้สินเชื่อบริการเงินเกินบัญชี จำนวน 143 ราย รวมได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 286 ตัวอย่าง (ตาราง 3.1)

ตารางที่ 1.6 กลุ่มตัวอย่างลูกหนี้ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เสียบริการเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)สาขาภาคสวนแก้ว เชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ.2536 ถึงปี พ.ศ.2540

ประเภทลูกหนี้ตัวอย่าง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ลูกหนี้ที่มีปัญหาการใช้สินเชื่อบริการเงินเกินบัญชี	143	50
ลูกหนี้ไม่มีปัญหาการใช้สินเชื่อบริการเงินเกินบัญชี	143	50
รวม	286	100

1.6 เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัยซึ่งมีคำถามแยกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานะ ระดับการศึกษา ลักษณะธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ ส่วนที่สอง เป็นคำถามข้อมูลด้านธุรกิจ ได้แก่ ปริมาณเงินสดในมือ เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร(รถยนต์ ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์สำนักงาน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องจักร) เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ยืมธนาคาร เงินกู้ยืมทั่วไป ทุนส่วนตัว รายได้หรือยอดขาย ต้นทุน ค่าใช้จ่ายต่างๆ เงินเดือน ค่าน้ำไฟ โทรศัพท์ ดอกเบี้ยจ่าย ภาษีจ่าย ค่าซ่อมแซม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่วนที่สามเป็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ

ในการรวบรวมข้อมูลด้านตัวลูกหนี้ . เมื่อเลือกกลุ่มลูกหนี้ที่จะสอบถามแล้วก็จะดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบคำถามในแบบสอบถามไปยังลูกหนี้ ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ตอบกลับมา

ในการรวบรวมข้อมูลด้านธนาคาร เก็บข้อมูลจากแฟ้มประวัติลูกหนี้รายตัวของ ลูกหนี้ เบิกเงินเกินบัญชี ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์หลักประกันของลูกหนี้ การวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้และการอนุมัติสินเชื่อให้ลูกหนี้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่

ในการรวบรวมข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย หอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการศึกษา แห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย มูลค่าการส่งออกมูลค่าการนำเข้า อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและปริมาณสินเชื่อรวมทั้งระบบ